"הַשַּׁרְח הַחַלַבִּי" לַתּוֹרָה

תרגום התורה לערבית-יהודית שבפי יהודי ארם-צובא (חלב)

ספר דברים

פרשת כי תצא

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)

תל-אביב תשס"ו - 2005

לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה
כ לָבֹא מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר: רַק עֵץ
אֲשֶׁר־תֵּדַע כִּי־לֹא־עֵץ מַאֲכָל
הוּא אֹתוֹ תַשְׁחִית וְכָרָתָּ וּבָנִיתָ
מָצוֹר עַל־הָעִיר אֲשֶׁר־הִוא
עֹשָׂה עִמְּךָ מִלְחָמָה עַד רִדְתָּהּ:

כא א כִּי־יִמָּצֵא חָלָל בָּאֲדָמָה אֲשֶׁר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ
נֹפֵל בַּשָּׂדֶה לֹא נוֹדַע מִי הִכָּהוּ:
ב וְיָצְאוּ זְקֵנֶיךָ וְשֹׁפְטֶיךָ וּמָדְדוּ
אֶל־הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבֹת
ג הֶחָלָל: וְהָיָה הָעִיר הַקְּרֹבָה
אֶל־הֶחָלָל וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר
הַהִוא עֶגְלַת בָּקָר אֲשֶׁר לֹא־
עֻבַּד בָּהּ אֲשֶׁר לֹא־מָשְׁכָה בְּעֹל:
ד וְהוֹרִדוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא אֶת־
הָעֶגְלָה אֶל־נַחַל אֵיתָן אֲשֶׁר
לֹא־יֵעָבֵד בּוֹ וְלֹא יִזָּרֵעַ וְעָרְפוּ־
ה שָׁם אֶת־הָעֶגְלָה בַּנָּחַל: וְנִגְּשׁוּ
הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי כִּי בָם בָּחַר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ
בְּשֵׁם יְהוָה וְעַל־פִּיהֶם יִהְיֶה
ו כָּל־רִיב וְכָל־נָגַע: וְכֹל זִקְנֵי
הָעִיר הַהִוא הַקְּרֹבִים אֶל־
הֶחָלָל יִרְחֲצוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל־
מפטיר ז הָעֶגְלָה הָעֲרוּפָה בַנָּחַל: וְעָנוּ
וְאָמְרוּ יָדֵינוּ לֹא שָׁפְכָה אֶת־
ח הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ: כַּפֵּר
לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־פָּדִיתָ
יְהוָה וְאַל־תִּתֵּן דָּם נָקִי בְּקֶרֶב
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְנִכַּפֵּר לָהֶם הַדָּם:
ט וְאַתָּה תְּבַעֵר הַדָּם הַנָּקִי מִקִּרְבֶּךָ
כִּי־תַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה:
כי־תצא י כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל־ ס
אֹיְבֶיךָ וּנְתָנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדֶךָ
יא וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ: וְרָאִיתָ בַּשִּׁבְיָה
אֵשֶׁת יְפַת־תֹּאַר וְחָשַׁקְתָּ בָהּ
יב וְלָקַחְתָּ לְךָ לְאִשָּׁה: וַהֲבֵאתָהּ
אֶל־תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְגִלְּחָה אֶת־
רֹאשָׁהּ וְעָשְׂתָה אֶת־צִפָּרְנֶיהָ:
יג וְהֵסִירָה אֶת־שִׂמְלַת שִׁבְיָהּ
מֵעָלֶיהָ וְיָשְׁבָה בְּבֵיתֶךָ וּבָכְתָה
אֶת־אָבִיהָ וְאֶת־אִמָּהּ יֶרַח
יָמִים וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ
וּבְעַלְתָּהּ וְהָיְתָה לְךָ לְאִשָּׁה:
יד וְהָיָה אִם־לֹא חָפַצְתָּ בָּהּ
וְשִׁלַּחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמָכֹר לֹא־
תִמְכְּרֶנָּה בַּכָּסֶף לֹא־תִתְעַמֵּר
בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר עִנִּיתָהּ:
*טו כִּי־תִהְיֶיןָ לְאִישׁ שְׁתֵּי
נָשִׁים הָאַחַת אֲהוּבָה וְהָאַחַת
שְׂנוּאָה וְיָלְדוּ־לוֹ בָנִים
הָאֲהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן
טז הַבְּכֹר לַשְּׂנִיאָה: וְהָיָה בְּיוֹם
הַנְחִילוֹ אֶת־בָּנָיו אֵת אֲשֶׁר־
יִהְיֶה לוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת־בֶּן־
הָאֲהוּבָה עַל־פְּנֵי בֶן־הַשְּׂנוּאָה
יז הַבְּכֹר: כִּי אֶת־הַבְּכֹר בֶּן־
הַשְּׂנוּאָה יַכִּיר לָתֶת לוֹ פִּי שְׁנַיִם
בְּכֹל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא לוֹ כִּי־הוּא
רֵאשִׁית אֹנוֹ לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה:
*יח כִּי־יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן סוֹרֵר
וּמוֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו
וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְּרוּ אֹתוֹ וְלֹא
יט יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: וְתָפְשׂוּ בוֹ אָבִיו
וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל־זִקְנֵי
כ עִירוֹ וְאֶל־שַׁעַר מְקֹמוֹ: וְאָמְרוּ
אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר
וּמֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקֹלֵנוּ זוֹלֵל
כא וְסֹבֵא: וּרְגָמֻהוּ כָּל־אַנְשֵׁי עִירוֹ
בָאֲבָנִים וָמֵת וּבִעַרְתָּ הָרָע
מִקִּרְבֶּךָ וְכָל־יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ
וְיִרָאוּ:
שני כב וְכִי־יִהְיֶה בְאִישׁ חֵטְא
מִשְׁפַּט־מָוֶת וְהוּמָת וְתָלִיתָ
כג אֹתוֹ עַל־עֵץ: לֹא־תָלִין נִבְלָתוֹ
עַל־הָעֵץ כִּי־קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ
בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־קִלְלַת אֱלֹהִים
תָּלוּי וְלֹא תְטַמֵּא אֶת־אַדְמָתְךָ
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ
נַחֲלָה:
כב א לֹא־תִרְאֶה אֶת־שׁוֹר
אָחִיךָ אוֹ אֶת־שֵׂיוֹ נִדָּחִים
וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם
ב לְאָחִיךָ: וְאִם־לֹא קָרוֹב אָחִיךָ
אֵלֶיךָ וְלֹא יְדַעְתּוֹ וַאֲסַפְתּוֹ אֶל־
תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְהָיָה עִמְּךָ עַד דְּרֹשׁ
ג אָחִיךָ אֹתוֹ וַהֲשֵׁבֹתוֹ לוֹ: וְכֵן
תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה

שָׁפְכוּ

אלאנסאן סגר אלחקליה ליגי מן קדמך פיל חצאר: 20. **רק** – פקט סגר אלדי תעריף אין לם סגר מאכול הוא אלו תתליף ותקטע ותבני חצאר עלא אלקרייה אלדי היא צנעא מעך חרב חיתא תסתמלכהא:

כא

1. **כי** – אין ינוויג׳ד קתיל פיל ארץ׳ אלדי אללה אלהך עטי לך לתוורתהא ואקיע פיל חקליה לם נעארף מינו צ׳ראבו: 2. **ויצאו** – ויכ׳רג׳ו כ׳תיירינך וחכאמך ויקיסו אלא אלקורא אלדי מסתדיר אלקתיל: 3. **והיה** – ויכון אלקרייה קריביה אלא אלקתיל ויאכ׳דו כ׳תייארית דאליך אלקרייה עג׳לית בקר אלדי לם אנפלח פיהא אלדי לם נסחבית פיל ניר: 4. **והורידו** – וינזלו כ׳תייארית דאליך אלקרייה אלא אלעג׳ליה אלא ואדי קווי אלדי לם ינפיליח פי ולם ינזידיע ויקרפו תם אלא אלעג׳ליה פיל ואדי: 5. **ונגשו** – ויתקדמו אלכ׳דאם בנין לוי אין פיהון סתכ׳אר אללה אלהך ליכ׳דמו וליבריך פי איסים אללה ועלא קולהון יכון ג׳מיע כ׳צומיה וג׳מיע בלא: 6. **וכל** – וג׳מיע כ׳תירית דאליך אלקרייה קריבין אלא אלקאתיל יכ׳סלו אלא ידיהון עלא אלעג׳ליה אלמקרופיה פיל ואדי: 7. **וענו** – ויג׳ווכו ויקולו ידינא לם ספאכו אלא אלדם הארא ועיוננא לם נצ׳ארו: 8. **כפר** – גפיר לקומך ישראיל אלדי פכית אללה ולא תג׳על דם בירי פי מאבין קומך ישראיל וינג׳יפיר ליהון אלדם: 9. **ואתה** – ואנתא תעזיל דם אלבירי מן מבינאך
כי־תצא אין תצנע אלמסתקם פי חצ׳רית אללה: 10. **כי** – אין תכ׳רוג׳ לל חרב עלא עדווינך ויסלמו אללה אלהך פי ידיך ותסבי סביו: 11. **וראית** – ותנצ׳ור פיל סבווייה זוג׳ית חסנית אלצורא ותעשקהא ותאכ׳וד לך לל אמרא: 12. **והבאתה** – ותג׳יבהא אלא וצט ביתך ותחליק אלא ראסהא ותרבי אלא צ׳פרהא: 13. **והסירה** – ותזוויל אלא תוב סבייא מן עליהא ותג׳לוס פי ביתך ותבכי אלא אבוהא ואלא אמהא שהר זמן ובעד דאליך תיג׳י אליהא ותג׳ווזהא ותסיר לך לל אמרא: 14. **והיה** – ויכון אנכאן לם גרצ׳ת פיהא ותסייבהא לנפסהא וביע לם תבעהא פיל פצ׳א לם תתאג׳יר פיהא עווץ׳ אלדי עדבתהא: 15. **כי** – אין יכונו לרג׳ול תנתין נסוואן אלואחדיה מחבוביה ואלואחדיה מבגוצ׳ה ויוולדו לו בנין אלמחבוביה ואלמבגוצ׳ה ויכון איבין אלביכיר לל מבגוצ׳ה: 16. **והיה** – ויכון פי יום תוורתו אלא בנינו אלא אלדי יכון לו לם יג׳צ׳יר ליסביק אלא איבין מחבוביה עלא חצ׳רית איבין מבגוצ׳ה אלביכיר: 17. **כי** – אין אלא אלביכיר איבין מבגוצ׳ה יחקיק ליעטי לו טאקין פי ג׳מיע אלדי ינוויג׳יד לו אין הוא אוולת חילו אילו חיכים בכורייה: 18. **כי** – אין יכון לרג׳ול איבין זאייל ומכ׳אליף ליסו סאמיע פי צוט אבו ופי צוט אמו ויאדבו אלו ולם יסמע אליהון: 19. **ותפשו** – וימסכו פי אבו ואמו ויכ׳רג׳ו אלו אלא כ׳תייארית קירתו <!> ואלא באב מאג׳ליס מכאנו: 20. **ואמרו** – ויקולו אלא כ׳תאירית קרייתו איבננא הדא זאייל ומכ׳אליף ליסו סאמיע פי צוטנא מתשבריק וסיכרי: 21. **ורגמהו** – וירג׳מו ג׳מיע ארג׳ל קרייתו פיל חג׳אר וימות ותעזיל צאניע אלראדי מן מבינך וג׳מיע ישראיל יסמעו ויכ׳אפו: 22. **וכי** – ואין יכון פיל רג׳ול כ׳טא חיכים מות ויקתל ותסלוב אלו עלא אלכ׳זוק: 23. **לא** – לם תבית לשתו עלא אלכ׳זוק אין דפן תדפנו פי דאליך אליום אין עלא סבאב אלדי כ׳יטי קדם אלרב אנצלב ולם תנג׳יס אלא ארצ׳ך אלדי אללה אלהך עטי לך ורתיה:

כב

1. **<לא>** – לם תנצ׳ור אלא תור אכ׳וך או אלא כ׳רופו תייהין ותנכ׳יפי מנהון תרג׳יע תרג׳עהון לאכ׳וך: 2. **ואם** – ואנכאן לם קאריב אכ׳וך אליך ולם ערפתו ותג׳מעו אלא וצט ביתך ויכון ענדך חיתא ילתימיס אכ׳וך אלו ותרג׳עו לו: 3. **וכן** – וכידא תצנע לחמרו וכידא תצנע לתובו וכידא תצנע

20. **עד רדתה** – עד שתשתלט עליה, וכן **ב**. ד: חתא תחכום עליהא – עד שתשלוט עליה, ושני התרגומים הנרדפים באים בכתב יד ג: חתא תסתחכמהא או חתא תסתמלכא.

כא

4. **איתן** – וכן ב. ג: קווי, צעב. ד: צעב – נרדפים. 7. **וענו** – וכן **ב**. ד: ויצרכ׳ו – ויצעקו. 8. **פדית** – **כד** בשורש ערבי זהה: פדית – נרדפים. **דם נקי** – וכן ד. **ב**: כ׳יטיית דם בירי – חטא דם נקי, כת״א (חובת דם זכאי). 9. **הדם הנקי** – וכן ד. **ב**: ספיך דם אלבירי – שופך הדם הנקי, כת״א (אשדי דם זכאי). 11. **אשת** – **כד**: אמרה – אישה. **וחשקת** – וכן ד. **ב**: ותיג׳רוץ׳ פיהא – ותחפוץ בה. ג: ותעשקהא, ותג׳ריץ׳ פיהא. 12. **ועשתה** – ותְגדל – וכן **כד**, כת״א (ותרבי), כתרגום רס״ג: ותרבי, וכפירוש רש״י: תגדלם כדי שתתנוול. ג: ותרבי או ותקוץ – ותגדל או ותקצוץ. 14. **ושלחתה** – וכן **כד**. ג: ותג׳ווזהא או ותפלתהא – ותישאנה או תשחררנה. **תתעמר בה** – תסחר בה, וכן **כד**, כת״א (תתגר). ג: תסתכ׳דם או תתאג׳יר פיהא – תשתמש, תעבוד בה או תסחר בה, הפירוש הראשון כפירוש רש״י: לא תשתמש בה. בלשון פרסי קורין לעבדות ושימוש עימראה. מיסודו של רבי משה הדרשן למדתי כן. 16. **יוכל** – וכן **ב**. ד: יטיק – נרדפים. וראה פסוק כב 3. **לבכר** – **כד**: ליבכיר – נרדפים. **על פני** – **כד**: עלא חייאת. ג: פי חייאת – בחיי. 18. **ישמע** – תרגום מילולי, וכן **ב**. ד: יקבל – יקבל, כת״א (מקבל). 19. **שער** – וכן **ב**. ד: חוכם – שלטון, שיפוט. 20. **זולל וסבא** – מתענג ושיכור, וכן **כד**. ג: מתשבריק בְּטֶנֶיְנִי וסוכרי – פירש את זולל שני פירושים: הראשון כמו **אכד**, והשני בעל בטן או כרסתן. את סֹבא תרגם כיתר התרגומים. 22. **ותלית** – ותסלוב אלו = **כד**: ותצלובו. ג: ותצלבו, ותשנקו או ותעלקו – כולם נרדפים לתל״ה. **עץ** – עץ תלייה, הוקעה, וכן **כד**, כת״א (צליבא). 23. **כי קללת אלהים תלוי** – כי בגלל אשר חטא לפני האלהים נתלה, וכן **ב**, ובדומה להם גד: אין ליאג׳ל אלדי שתאם אלרב אנצלב – כי בגלל שקילל את האלהים נתלה.

לְשִׂמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל־
אֲבֵדַת אָחִיךָ אֲשֶׁר־תֹּאבַד
מִמֶּנּוּ וּמְצָאתָהּ לֹא תוּכַל
לְהִתְעַלֵּם׃
ד לֹא־תִרְאֶה אֶת־חֲמוֹר
אָחִיךָ אוֹ שׁוֹרוֹ נֹפְלִים בַּדֶּרֶךְ
וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָקֵם תָּקִים
עִמּוֹ׃
ה לֹא־יִהְיֶה כְלִי־גֶבֶר עַל־
אִשָּׁה וְלֹא־יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת
אִשָּׁה כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
כָּל־עֹשֵׂה אֵלֶּה׃

ס

ו כִּי יִקָּרֵא קַן־צִפּוֹר | לְפָנֶיךָ
בַּדֶּרֶךְ בְּכָל־עֵץ | אוֹ עַל־הָאָרֶץ
אֶפְרֹחִים אוֹ בֵיצִים וְהָאֵם
רֹבֶצֶת עַל־הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל־
הַבֵּיצִים לֹא־תִקַּח הָאֵם עַל־
ז הַבָּנִים׃ שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת־
הָאֵם וְאֶת־הַבָּנִים תִּקַּח־לָךְ
לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ
יָמִים׃
שלישי
ח כִּי תִבְנֶה בַּיִת חָדָשׁ
וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא־
תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי־יִפֹּל
ט הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ׃ לֹא־תִזְרַע כַּרְמְךָ
כִּלְאָיִם פֶּן־תִּקְדַּשׁ הַמְלֵאָה
הַזֶּרַע אֲשֶׁר תִּזְרָע וּתְבוּאַת
הַכָּרֶם׃
י לֹא־תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר־

יא וּבַחֲמֹר יַחְדָּו׃ לֹא תִלְבַּשׁ
שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו׃
יב גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עַל־
אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר
תְּכַסֶּה־בָּהּ׃
יג כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא
יד אֵלֶיהָ וּשְׂנֵאָהּ׃ וְשָׂם לָהּ עֲלִילֹת
דְּבָרִים וְהוֹצִא עָלֶיהָ שֵׁם רָע
וְאָמַר אֶת־הָאִשָּׁה הַזֹּאת
לָקַחְתִּי וָאֶקְרַב אֵלֶיהָ וְלֹא־
טו מָצָאתִי לָהּ בְּתוּלִים׃ וְלָקַח
אֲבִי הַנַּעֲרָ וְאִמָּהּ וְהוֹצִיאוּ אֶת־
בְּתוּלֵי הַנַּעֲרָ אֶל־זִקְנֵי הָעִיר
טז הַשָּׁעְרָה׃ וְאָמַר אֲבִי הַנַּעֲרָ אֶל־
הַזְּקֵנִים אֶת־בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ
יז הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִּשְׂנָאֶהָ׃ וְהִנֵּה־
הוּא שָׂם עֲלִילֹת דְּבָרִים לֵאמֹר
לֹא־מָצָאתִי לְבִתְּךָ בְּתוּלִים
וְאֵלֶּה בְּתוּלֵי בִתִּי וּפָרְשׂוּ
הַשִּׂמְלָה לִפְנֵי זִקְנֵי הָעִיר׃
יח וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר־הַהִוא אֶת־
יט הָאִישׁ וְיִסְּרוּ אֹתוֹ׃ וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ
מֵאָה כֶסֶף וְנָתְנוּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָה
כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת
יִשְׂרָאֵל וְלוֹ־תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא־
יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ כָּל־יָמָיו׃
כ וְאִם־אֱמֶת הָיָה הַדָּבָר
הַזֶּה לֹא־נִמְצְאוּ בְתוּלִים לַנַּעֲרָ׃
כא וְהוֹצִיאוּ אֶת־הַנַּעֲרָ אֶל־פֶּתַח
בֵּית־אָבִיהָ וּסְקָלוּהָ אַנְשֵׁי

עִירָהּ בָּאֲבָנִים וָמֵתָה כִּי־
עָשְׂתָה נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל לִזְנוֹת
בֵּית אָבִיהָ וּבִעַרְתָּ הָרָע
מִקִּרְבֶּךָ׃
כב כִּי־יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב |
עִם־אִשָּׁה בְעֻלַת־בַּעַל וּמֵתוּ
גַּם־שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם־
הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה וּבִעַרְתָּ הָרָע
מִיִּשְׂרָאֵל׃
כג כִּי יִהְיֶה נַעֲרָ בְתוּלָה
מְאֹרָשָׂה לְאִישׁ וּמְצָאָהּ אִישׁ
כד בָּעִיר וְשָׁכַב עִמָּהּ׃ וְהוֹצֵאתֶם
אֶת־שְׁנֵיהֶם אֶל־שַׁעַר | הָעִיר
הַהִוא וּסְקַלְתֶּם אֹתָם בָּאֲבָנִים
וָמֵתוּ אֶת־הַנַּעֲרָ עַל־דְּבַר אֲשֶׁר
לֹא־צָעֲקָה בָעִיר וְאֶת־הָאִישׁ
עַל־דְּבַר אֲשֶׁר־עִנָּה אֶת־אֵשֶׁת
רֵעֵהוּ וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃
כה וְאִם־בַּשָּׂדֶה יִמְצָא
הָאִישׁ אֶת־הַנַּעֲרָ הַמְאֹרָשָׂה
וְהֶחֱזִיק־בָּהּ הָאִישׁ וְשָׁכַב עִמָּהּ
וּמֵת הָאִישׁ אֲשֶׁר־שָׁכַב עִמָּהּ
כו לְבַדּוֹ׃ וְלַנַּעֲרָ לֹא־תַעֲשֶׂה דָבָר
אֵין לַנַּעֲרָ חֵטְא מָוֶת כִּי כַּאֲשֶׁר
יָקוּם אִישׁ עַל־רֵעֵהוּ וּרְצָחוֹ
כז נֶפֶשׁ כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה׃ כִּי בַשָּׂדֶה
מְצָאָהּ צָעֲקָה הַנַּעֲרָ הַמְאֹרָשָׂה
וְאֵין מוֹשִׁיעַ לָהּ׃
כח כִּי־יִמְצָא אִישׁ נַעֲרָ
בְתוּלָה אֲשֶׁר לֹא־אֹרָשָׂה

לג'מיע צ'ייעית אכ'וך אלדי תצ'יע מינו ותווג'דהא לם תג'ציר לתנכ'יפי: 4. **לא** – לם תנצ'ור אלא חמר אכ'וך או תורו וקעין פיל טריק ותנכ'יפי מנהון קֵם תקים עמו: 5. **לא** – לם יכון אוואני רג'ול עלא אמרא ולם ילביס רג'ול תוב אמרא אין כריהית אללה אלהך ג'מיע צאניע (תערווג') הדולי:

6. **כי** – אין יתצדף וכיר טיר קדמך פיל טריק פי ג'מיע סג'ר או עלא אלארץ' אפרך או ביץ' ואלאים ברכיה עלא אלאפרך או עלא אלביץ' לם תאכ'וד אלאים מע אלבינין: 7. **שלח** – תסייב תסייב אלא אלאים ואלא אלבנין תאכ'וד לך לאג'ל יחסן לך ותטוויל אייאם: 8. **כי** – אין תבני בית ג'דיד ותצנע תרבזיניה לצטוחך ולם תג'על דמום פי ביתך אין יקע אלואקיע מינו: 9. **לא** – לם תזרע כרמך שכלין לילא יתנג'ס מגל זרע אלדי תזרע ומגלית אלכרם: 10. **לא** – לם תחרות פי תור ופי חמר ג'מיעא: 11. **לא** – לם תלביס מכ'לוט צוף וכתאן ג'מיעא: 12. **גדלים** – שראשיב תצנע לך עלא ארבע טראף כסוותך אלדי תתג'טא פיהא: 13. **כי** – אין יאכ'וד רג'ול אמרה ויג'י אליהא ויבג'צ'הא: 14. **ושם** – ויג'על ליהא תחרכוש כלם ויכ'ריג' עליהא סיט ראדי ויקול אלא אלאמרה האדי אכ'דת וקריבית אליהא ולם וג'דת ליהא אבכאייר: 15. **ולקח** – ויאכ'וד אבו צבייה ואימהא ויכ'רג'ו אלא אבכאייר צאבייה אלא כ'תיירית אלקרייה באב אלמג'ליס: 16. **ואמר** – ויקול אבו צבייה אלא אלכ'תייארייה אלא בינתי עטית לל רג'ול האדא לל אמרא ובג'צ'הא: 17. **והנה** – והוודא הוא ג'על תחרכוש כלאם קאיילא לם וג'דת לבינתך אבכאייר והדולי אבכאייר בינתי ויפתחו אלתוב קדאם כ'תירית אלקרייה: 18. **ולקחו** – ויאכ'דו כ'תיירת דאליך אלקרייה אלא אלרג'ול ויאדבו אלו: 19. **וענשו** – ויג'רמו אלו מית פיצ'א ויעטו לאבו צבייה אין אכ'רג' סיט ראדי עלא בכרית ישראיל ואילו תכון לל אמרא לם יג'ציר ליטלקהא טול אייאמו: 20. **ואם** – ואנכאן חק צאר אלכלאם האדא לם אנווג'דו אבכיר לל צבייה: 21. **והוציאו** – ואכ'רג'ו אלא אלצבייה אלא באב בית אבוהא וירג'מוהא ארג'ל קרייתהא פיל חג'אר ותמות אין צנעית קביחא פי ישראיל לתזני בית אבוהא ותעזיל צאניע אלראדי מן מבינך: 22. **כי** – אין ינוויג'יד מטג'יע מע אמרא מג'אווזיה ג'וז וימותו איצ'א תנינהון רג'ול מטג'יע מע אלאמרה ואלאמרה ותעזיל צאניע ראדי מן ישראיל: 23. **כי** – אין יכון צבייה בכרייה מכ'טוביה לל רג'ול וי<וו>ג'דהא רג'ול פיל קרייה ויטג'יע מעהא: 24. **והוצאתם** – ותכ'רג'ו אלא תנגהון אלא באב דאליך אלקרייה ותרג'מו ליהון פיל חג'אר וימותו אלא אלצבייה עלא סבאב אלדי לם צרכ'ית פיל קרייה ואלא אלרג'ול עלא סבאב אלדי עדאב אלא זוג'ית רפיקו ותעזיל צאניע ראדי מן מבינך: 25. **ואם** – ואנכאן פיל חקליה יווג'ד אלרג'ול אלא אלצבייה אלמכ'טוביה ויתקווא פיהא אלרג'ול ויטג'יע מעהא ויקתל אלרג'ול אלדי טג'אע מעהא לווחדו: 26. **ולנער** – ולצבייה לם תצנע שאיי ליס לצבייה כ'טא חכים מות אין כאלדי יקום רג'ול עלא רפיקו ויקתלו כ'אליץ כידא אלכלם האדא: 27. **כי** – אין פיל חקליה וג'דהא צרכ'ית אלצבייה אלמכ'טוביה וליס מפריג' ליהא: 28. **כי** – אין יווג'ד רג'ול

כב

4. **והתעלמת** – וכן **כד**. ג: ותמג'ייב – נרדפים. 5. **כלי גבר** – וכן **כד**. ג: עודית אלרג'ול, סולאח אלרג'ול – כלי גבר, נשק גבר. התרגום השני כת"א (תיקון זין דגבר), וכן בחז"ל: לא תצא אשה בכלי זין (נזיר נט ע"א). וראה גם תרגום רס"ג על אתר והערת דירנבורג שם. 7. **שלח תשלח** – וכן **כ**, ובדומה לו ד: תסויוב תסייב. ג: פלת תפלית, עתק תעתיק – כולם נרדפים ומשמעם לשחרר. 8. **מעקה** – תרבזיניה. **כ**: דראבזון. **גד**: דראבזון, סתארה. דראבזון כתרגום רס"ג. וראה דוזי, עמ' 430. מוצא המילה מן היוונית והיא חדרה לערבית. ראה: מחיט אלמחיט, עמ' 274; פריחה 1947, עמ' 52, ויש החושבים שהמילה חדרה מן הפרסית. ראה נכ'לה 1960, עמ' 258. ויש החושבים שחדרה דרך הטורקית, אך קיומה בתרגום רס"ג ואבן ג'נאח מעיד שהיא חדרה דרך הפרסית ולא הטורקית. סתארה משמעה מחיצה או סככה, וכן בתרגום היהודי העיראקי (תורה תרכ"ה). 9. **תקדש** – תטמא, וכן **בגד**, כת"א (תסתאב). **המלאה** – תבואה, וכן **ג**. **כ**: מכ'לוט – מעורב, כתרגום שעטנז בפסוק 11. ד: אלמסתוויה – הבשֵׁלה. 12. **גדלים** – וכן ד. **כ**: תרגם את המילה במילה אחרת בעברית: ציציות. ג: צ'פאייר – גדילים, כתרגום אלסוסאני: מצ'פר. רס"ג תרגם: ג'דאילא. תרגומי התנ"ך של יהודי עיראק תרגמו במילה העברית והארמית: גדאייל (תורה תרכ"ה). על המילה בעברית בארמית ובערבית, ראה אבישור 2001, עמ' 274–276. 14. **עלילת** – **כ**: חיג'. ד: תחוג'וג'. ג מביא את התרגומים האחרים, ומוסיף עוד נרדף אחד: תסוקוף, תחורכוש, חוג'ית. תסוקוף היא כת"א (תסקופי). תחורכוש – התגרות או הסתה. חוג'ית – סיבות, כפירושו של רש"י: כמו סבות. וכן גם בפסוק 17. ובדומה לזה מתרגם אלסוסאני: חג'אייג', תחאג'יג'. וכן הוא בתרגום היהודי העיראקי. **שם** – סיט = **כגד**: ציט – פרסום. **בתולים** – וכן **כ**. התרגומים האחרים בצורות אחרות של השם. ד: בכורייאת. ג: בוכרייאת, בוכרייה. 15. **הנער** – וכן **כ**. ד: אלגולאמיה – נרדפים, וכן להלן. 16. **נתתי** – עטיט = **כד**: עטית. 17. **השמלה** – וכן **כ**. **גד**: אלג'לאייה. שם לשמלת נשים שהייתה שכיחה במזרח בימי הביניים. ראה סטילמן 1974. 21. **נבלה** – וכן **כד**. ג: עיביה, שניעא, מנקציה – בושה, קלון, פחיתות. 22. **בעלת בעל** – וכן **כ**. ג: מג'ווזית רג'ול. ד: מזווג'ית רגול – נרדפים. 23. **מארשה** – ראה כ 7. 25. **והחזיק** – ויתחזק, וכן **כ**. ד: וימסכהא – ויחזיק בה. 26. **חטא מות** – חטא (של) עונש מוות, כת"א (חובת דין דקטול). **כד** תרגום מילולי. 27. **מושיע** – וכן **כד**: מג'ית – נרדפים.

וְתָפָשָׂהּ וְשָׁכַב עִמָּהּ וְנִמְצָאוּ׃
כט וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּהּ לַאֲבִי
הַנַּעֲרָ חֲמִשִּׁים כָּסֶף וְלוֹ־תִהְיֶה
לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר עִנָּהּ לֹא־
יוּכַל שַׁלְּחָהּ כָּל־יָמָיו׃
כג א לֹא־יִקַּח אִישׁ אֶת־אֵשֶׁת
אָבִיו וְלֹא יְגַלֶּה כְּנַף אָבִיו׃
ב לֹא־יָבֹא פְצוּעַ־דַּכָּא
וּכְרוּת שָׁפְכָה בִּקְהַל יְהוָה׃
ג לֹא־יָבֹא מַמְזֵר בִּקְהַל
יְהוָה גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא־יָבֹא
לוֹ בִּקְהַל יְהוָה׃
ד לֹא־יָבֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי
בִּקְהַל יְהוָה גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי
לֹא־יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל יְהוָה עַד־
ה עוֹלָם׃ עַל־דְּבַר אֲשֶׁר לֹא־
קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם וּבַמַּיִם
בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם
וַאֲשֶׁר שָׂכַר עָלֶיךָ אֶת־בִּלְעָם
בֶּן־בְּעוֹר מִפְּתוֹר אֲרַם נַהֲרַיִם
ו לְקַלְלֶךָּ׃ וְלֹא־אָבָה יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ אֶל־בִּלְעָם
וַיַּהֲפֹךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְּךָ אֶת־
הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי אֲהֵבְךָ יְהוָה
ז אֱלֹהֶיךָ׃ לֹא־תִדְרֹשׁ שְׁלֹמָם
וְטֹבָתָם כָּל־יָמֶיךָ לְעוֹלָם׃
רביעי ח לֹא־תְתַעֵב אֲדֹמִי כִּי
אָחִיךָ הוּא לֹא־תְתַעֵב מִצְרִי
ט כִּי־גֵר הָיִיתָ בְאַרְצוֹ׃ בָּנִים
אֲשֶׁר־יִוָּלְדוּ לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי

יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל יְהוָה׃
ס
י כִּי־תֵצֵא מַחֲנֶה עַל־
אֹיְבֶיךָ וְנִשְׁמַרְתָּ מִכֹּל דָּבָר רָע׃
יא כִּי־יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־
יִהְיֶה טָהוֹר מִקְּרֵה־לָיְלָה וְיָצָא
אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה לֹא יָבֹא אֶל־
יב תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה׃ וְהָיָה לִפְנוֹת־עֶרֶב
יִרְחַץ בַּמָּיִם וּכְבֹא הַשֶּׁמֶשׁ יָבֹא
יג אֶל־תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה׃ וְיָד תִּהְיֶה
לְךָ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְיָצָאתָ שָּׁמָּה
יד חוּץ׃ וְיָתֵד תִּהְיֶה לְךָ עַל־אֲזֵנֶךָ
וְהָיָה בְּשִׁבְתְּךָ חוּץ וְחָפַרְתָּה בָהּ
טו וְשַׁבְתָּ וְכִסִּיתָ אֶת־צֵאָתֶךָ׃ כִּי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ ׀ בְּקֶרֶב
מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אֹיְבֶיךָ
לְפָנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ
וְלֹא־יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר
וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ׃
טז לֹא־תַסְגִּיר עֶבֶד אֶל־
אֲדֹנָיו אֲשֶׁר־יִנָּצֵל אֵלֶיךָ מֵעִם
יז אֲדֹנָיו׃ עִמְּךָ יֵשֵׁב בְּקִרְבְּךָ
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר בְּאַחַד
שְׁעָרֶיךָ בַּטּוֹב לוֹ לֹא תּוֹנֶנּוּ׃
יח לֹא־תִהְיֶה קְדֵשָׁה מִבְּנוֹת
יִשְׂרָאֵל וְלֹא־יִהְיֶה קָדֵשׁ מִבְּנֵי
יט יִשְׂרָאֵל׃ לֹא־תָבִיא אֶתְנַן זוֹנָה
וּמְחִיר כֶּלֶב בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לְכָל־נֶדֶר כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ גַּם־שְׁנֵיהֶם׃
כ לֹא־תַשִּׁיךְ לְאָחִיךָ נֶשֶׁךְ

כֶּסֶף נֶשֶׁךְ אֹכֶל נֶשֶׁךְ כָּל־דָּבָר
כא אֲשֶׁר יִשָּׁךְ׃ לַנָּכְרִי תַשִּׁיךְ
וּלְאָחִיךָ לֹא תַשִּׁיךְ לְמַעַן יְבָרֶכְךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ
עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־
שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃
ס
כב כִּי־תִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ לֹא תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי־
דָרֹשׁ יִדְרְשֶׁנּוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
כג מֵעִמָּךְ וְהָיָה בְךָ חֵטְא׃ וְכִי
תֶחְדַּל לִנְדֹּר לֹא־יִהְיֶה בְךָ
כד חֵטְא׃ מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר
וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
בְּפִיךָ׃
חמישי כה כִּי תָבֹא בְּכֶרֶם רֵעֶךָ
וְאָכַלְתָּ עֲנָבִים כְּנַפְשְׁךָ שָׂבְעֶךָ
וְאֶל־כֶּלְיְךָ לֹא תִתֵּן׃
כו כִּי תָבֹא בְּקָמַת רֵעֶךָ
וְקָטַפְתָּ מְלִילֹת בְּיָדֶךָ וְחֶרְמֵשׁ
לֹא תָנִיף עַל קָמַת רֵעֶךָ׃
כד א כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה
וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם־לֹא תִמְצָא־
חֵן בְּעֵינָיו כִּי־מָצָא בָהּ עֶרְוַת
דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן
ב בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ׃ וְיָצְאָה
מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ־
ג אַחֵר׃ וּשְׂנֵאָהּ הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן
וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן
בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ כִי

ס"א דַּכָּה

צבייה בכרייה אלדי לם מכ̇טוביה וימסכהא ויטג̇יע מעהא וינווג̇דו: 29. **ונתן** – ויעטי רג̇ול אלמטג̇יע מעהא לאבו צבייה כ̇מסין פיצ̇ה ואילו תכון לל אמרה עווץ̇ אלדי עדבהא לם יג̇צ̇יר ליטלקהא טול אייאמו:

כג

1. **לא** – לם יאכ̇וד רג̇ול אלא זוג̇ית אבו ולם יכשיף דיל אבו: 2. **לא** – לם יג̇י ממעוס אלאחשא ומקטוע אלעריק פי ג̇וק אללה: 3. **לא** – לם יג̇י ולד זינא פי ג̇וק אללה איצ̇א ג̇יל אלעאשיר לם יג̇י לו פי ג̇וק אללה: 4. **לא** – לם יג̇י כרדי ותרכמני פי ג̇וק אללה איצ̇א ג̇יל אלעאשיר לם יג̇י ליהון פי ג̇וק אללה חיתא אלדהר: 5. **על** – עלא סבאב אלדי לם סתקבלו ליכון פיל טועם ופיל מא פי טריק פיכ̇רוג̇כון מן מצר ואלדי סתכרא עליך אלא בלעם איבין בעור מפתור ארם נהר אלפרא לישתמך: 6. **ולא** – ולם ראד אללה אלהך ליסמע אלא בלעם וקלב אללה אלהך לך אלא אלתשתימיה לל ברכיה אין חבך אללה אלהך: 7. **לא** – לם תלתימיס סלמהון וכ̇רהון טול אייאמך לל דהר: 8. **לא** – לם תכרה אדומי אין אכ̇וך הוא לם תכרה מצרי אין גאריב כינית פי ארצ̇ו: 9. **בנים** – בנין אלדי ינוולדו ליהון ג̇יל תאלית יג̇י ליהון פי ג̇וק אללה: 10. **כי** – אין תכ̇רוג̇ מחאט עלא עדווינך ותחתיריז מן ג̇מיע שאיי ראדי: 11. **כי** – אין יכון פיך רג̇ול אלדי לם יכון דיכי מן צדפית ליל ויכ̇רוג̇ אלא ברא לימחט לם יג̇י אלא וצט אלמחאט: 12. **והיה** – ויכון ללפתית עישא יתכ̇סל פיל מא וכימגיב אלשמס יג̇י אלא וצט אלמחאט: 13. **ויד** – ומכאן יכון לך מן ברא למחאט ותכ̇רוג̇ תם לברא: 14. **ויתד** – וסכיה תכון לך מן גיר עדתאך ויכון פיג̇לוסך לברא ותחפיר פיהא ותג̇לוס ותגטי אלא כ̇רוג̇ך: 15. **כי** – אין אללה אלהך מתמצ̇י פי מאבין מחטאך ליכ̇לצך וליעטי עדווינך קידמך ויכון מחטאך מקדאס ולם ינצ̇ור פיך סווית שאיי וירג̇ע פי קולו מן לם יחסין לך: 16. **<לא>** – לם תסלים עבד אלא אסתאדו אלדי יתכ̇לץ̇ אליך מן ענד אסתאדו: 17. **עמך** – ענדך יג̇לוס פי מבינאך פי מכאן אלדי יסתכ̇יר פי ואחיד מן קורך פי חסין לו לם תגבנו: 18. **לא** – לם תכון מהאיירא ליזנא מן בנאת ישראיל ולם יכון מהאייר ליזינא מן בנין ישראיל: 19. **לא** – לם תג̇יב שרט זינא ותמן כלב בית מקדס אללה אלהך לג̇מיע נידיר אין כריהית אללה אלהך איצ̇א תנינהון: 20. **לא** – לם תדיין לאכ̇וך דנית פיצ̇א דנית מגאל דנית ג̇מיע שאיי אלדי יתדאיין: 21. **לנכרי** – לל אג̇נבי תדיין ולאכ̇וך לם תדיין לאג̇ל יברכך אללה אלהך פי ג̇מיע מאדית ידיך עלא אלארץ̇ אלדי אנתא ג̇אייה תם לתוורתהא: 22. **כי** – אין תנדור נידיר קדאם אללה אלהך לם תתעווק ליתווּפי אין תפתיש יפתשו אללה אלהך מן ענדך ויכון פיך כ̇טא: 23. **וכי** – ואין תנמיניע לתנדור לם יכון פיך כ̇טא: 24. **מוצא** – כ̇רוג̇ אשפאפך תחפץ̇ ותצנע כאלדי נדרת קדאם אללה אלהך סכ̇ייה אלדי כלמת פי תימך: 25. **כי** – אין תתאג̇ר פי כרם רפיקך ותאכול עיניב כי נפסך עלא קד שבעאך ואלא אוואניך לם תג̇על: 26. **כי** – אין תתאג̇ר פי סינבול רפיקך ותקטוף פריך פי ידיך ומנג̇ל לם תחריך עלא סינבול רפיקך:

כד

1. **כי** – אין יאכ̇וד רג̇ול אמרה ויתג̇ווזהא ויכון אנכאן לם תווג̇אד חץ̇ פי חצ̇רתו אין וג̇יד פיהא סווית שאיי ויכתוב ליהא כתאב טלאק ויעטי פי ידה ויטלקהא מן ביתו:
2. **ויצאה** – ותכ̇רוג̇ מן ביתו ותמצ̇י ותסיר לרג̇ול אכ̇יר:
3. **ושנאה** – ויבג̇צ̇הא רג̇ול אכ̇ראני ויכתוב ליהא כתאב

כג

1. **כנף** – שולי הבגד, וכן **ב. ד**: כנאף – כרס"ג: כנף. 2. **פצוע דכא** – מעוך החלציים, וכן ד, ובדומה לו **ב**: מפעוס אלאחשא. ג: מפצוך אלביץ̇ – סדוק הביצים, בעקבות פירוש רש"י: שנפצע או נדכאו ביצים שלו. **וכרות שפכה** – וכרות הגיד, וכן **בד**, כפירוש רש"י: שנכרת הגיד ושוב אינו יורה קילוח זרע, אלא שופך ושותת, ואינו מוליד. ג: ומקטוע אלדכר או ומקטוע אלעירק – וכרות איבר הזכרות, כפירוש ראב"ע: זה האבר שממנו ישפך מימיו והזרע, וכתרגום אלסוסאני: מקטוע אלקצ̇יב – כרות הגיד. 3. **ממזר** – בן זנונים, וכן **בגד**, וכן תרגם אלסוסאני: ולד אלזנה. 4. **עמוני ומואבי** – כורדי וטורקי, וכן **ב**, ובסדר הפוך ג: תורכמיני וכורדי. אין דוגמת תרגום זה אלא בכתב יד של תרגום רות לערבית יהודית מצרית של נשים מואביות (רות א 4) – נסוואן תורכמאניית. ד: עמוני ומואבי. 5. **קדמו** – וכן ד, ובדומה לזה ג: קאבלוכון. **ב**: סבקו – הקדימו. **נהרים** – נהר פרת, וכן **ב. ד**: נהרים. 6. **אבה** – וכן **בד**. ג: ראד, טאבק – נרדפים. 7. **תדרש** – וכן **בד**. ג: תטלוב, תפתיש – נרדפים. 8. **תתעב** – וכן **בד**. ג: תכרה, תבעיד – תשנא, תרחיק. השני כת"א (תרחיק). 12. **לפנות ערב** – וכן **בד**. ג: ללפתית אלעישא או ללפתית אלווקת ללפתית אלגירוב – לפנות ערב, לפני הזמן, לפני הערביים. **וכבא השמש** – וכן **בד**. ג: ופי גטוץ אלשמס ופי גייאב אלשמס – בשקיעת השמש. 13. **ויד** – ומקום, וכן **בד**. ג: ומכאן, ומוצ̇אע – נרדפים, בעקבות ת"א (ואתר). 14. **על אזנך** – חוץ מכליך, כפירוש רש"י: לבד משאר כלי תשמישך. **ב**: עלא צילאחך = ד: סולאחך – כלי זינך או נשקך, כפירוש רש"י: כמו כלי זין. ג מביא שני תרגומים: עלא עודתך, עלא צְלַחַאך. **צאתך** – וכן **ב. ד**: ווצכאך – לכלוכך. 18. **קדשה** – מוכנה לזנות, וכן **ב. ד**: מווקופיה ללזינא – מועמדת לזנות. ג: מהיירה, סאייבה לילזינה – מוכנה, מופקרת לזנות, וכולם כפירוש רש"י: מופקרת. מקודשת ומזומנת לזנות. וכן לגבי קדש. 19. **אתנן** – תנאי. **ב**: בכ̇שיש. ד: הדייה – מתנה. ג מביא את כל הפירושים הללו: הדיית זאנייה, שרט בכ̇שיש. 20. **תשיך** – תלווה. **בד**: תראבי – תלווה בריבית. ג: תידיין ברבא – תלווה בריבית. **נשך** – הלוואה. **בד**: ריבא – ריבית. ג: ריבא, פאיידיה – ריבית. 22. **תאחר** – תתעכב. **ב**: תתאכ̇ר. ד: תתווכ̇ר – תאחר. 24. **נדבה** – וכן **ב. ד**: תבורעא – נרדפים. 25. **תבא** – תישכר, וכן **ב**, כת"א (תתגר), וכתרגום רס"ג: אסתוגרת. ד: תדכ̇ול – תיכנס, וכן בפסוק הבא. 26. **מלילת** – שיבולים למולל, וכן **בד**. ג: סונבול פריך. **וחרמש** – ומגל, וכן **בגד**, כת"א (ומגלא).

יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן אֲשֶׁר־
ד לְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה׃ לֹא־יוּכַל
בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר־שִׁלְּחָהּ
לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ לִהְיוֹת לוֹ
לְאִשָּׁה אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻטַּמָּאָה
כִּי־תוֹעֵבָה הִוא לִפְנֵי יְהוָה וְלֹא
תַחֲטִיא אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה׃
שישי ה כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה
חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בַּצָּבָא וְלֹא־
יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל־דָּבָר נָקִי
יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אֶחָת וְשִׂמַּח
ו אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר־לָקָח׃ לֹא־
יַחֲבֹל רֵחַיִם וָרָכֶב כִּי־נֶפֶשׁ הוּא
חֹבֵל׃
ז כִּי־יִמָּצֵא אִישׁ גֹּנֵב נֶפֶשׁ
מֵאֶחָיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמֶּר־
בּוֹ וּמְכָרוֹ וּמֵת הַגַּנָּב הַהוּא
וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃
ח הִשָּׁמֶר בְּנֶגַע־הַצָּרַעַת
לִשְׁמֹר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת כְּכֹל
אֲשֶׁר־יוֹרוּ אֶתְכֶם הַכֹּהֲנִים
הַלְוִיִּם כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִם תִּשְׁמְרוּ
ט לַעֲשׂוֹת׃ זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם בַּדָּרֶךְ
בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם׃
י כִּי־תַשֶּׁה בְרֵעֲךָ מַשַּׁאת
מְאוּמָה לֹא־תָבֹא אֶל־בֵּיתוֹ
יא לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ׃ בַּחוּץ תַּעֲמֹד
וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אַתָּה נֹשֶׁה בוֹ
יוֹצִיא אֵלֶיךָ אֶת־הַעֲבוֹט
יב הַחוּצָה׃ וְאִם־אִישׁ עָנִי הוּא
יג לֹא תִשְׁכַּב בַּעֲבֹטוֹ׃ הָשֵׁב תָּשִׁיב
לוֹ אֶת־הַעֲבוֹט כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ
וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ וּבֵרְכֶךָּ וּלְךָ
תִּהְיֶה צְדָקָה לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ׃
שביעי יד לֹא־תַעֲשֹׁק שָׂכִיר עָנִי
וְאֶבְיוֹן מֵאַחֶיךָ אוֹ מִגֵּרְךָ אֲשֶׁר
טו בְּאַרְצְךָ בִּשְׁעָרֶיךָ׃ בְּיוֹמוֹ תִתֵּן
שְׂכָרוֹ וְלֹא־תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ
כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא
אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא־יִקְרָא עָלֶיךָ
אֶל־יְהוָה וְהָיָה בְךָ חֵטְא׃
טז לֹא־יוּמְתוּ אָבוֹת עַל־
בָּנִים וּבָנִים לֹא־יוּמְתוּ עַל־
אָבוֹת אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יוּמָתוּ׃
יז לֹא תַטֶּה מִשְׁפַּט גֵּר יָתוֹם
יח וְלֹא תַחֲבֹל בֶּגֶד אַלְמָנָה׃ וְזָכַרְתָּ
כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם עַל־כֵּן
אָנֹכִי מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדָּבָר
הַזֶּה׃
ס
יט כִּי תִקְצֹר קְצִירְךָ
בְשָׂדֶךָ וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר בַּשָּׂדֶה
לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ לַגֵּר לַיָּתוֹם
וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה לְמַעַן יְבָרֶכְךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃
כ כִּי תַחְבֹּט זֵיתְךָ לֹא תְפַאֵר
אַחֲרֶיךָ לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה
כא יִהְיֶה׃ כִּי תִבְצֹר כַּרְמְךָ לֹא
תְעוֹלֵל אַחֲרֶיךָ לַגֵּר לַיָּתוֹם
כב וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה׃ וְזָכַרְתָּ כִּי־
עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם
עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃
כה א כִּי־יִהְיֶה רִיב בֵּין אֲנָשִׁים
וְנִגְּשׁוּ אֶל־הַמִּשְׁפָּט וּשְׁפָטוּם
וְהִצְדִּיקוּ אֶת־הַצַּדִּיק וְהִרְשִׁיעוּ
ב אֶת־הָרָשָׁע׃ וְהָיָה אִם־בִּן הַכּוֹת
הָרָשָׁע וְהִפִּילוֹ הַשֹּׁפֵט וְהִכָּהוּ
לְפָנָיו כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ בְּמִסְפָּר׃
ג אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יֹסִיף פֶּן־יֹסִיף
לְהַכֹּתוֹ עַל־אֵלֶּה מַכָּה רַבָּה
ד וְנִקְלָה אָחִיךָ לְעֵינֶיךָ׃ לֹא־
תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ׃
ה כִּי־יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו
וּמֵת אַחַד מֵהֶם וּבֵן אֵין־לוֹ
לֹא־תִהְיֶה אֵשֶׁת־הַמֵּת הַחוּצָה
לְאִישׁ זָר יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ
וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ׃
ו וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלֵד יָקוּם
עַל־שֵׁם אָחִיו הַמֵּת וְלֹא־יִמָּחֶה
ז שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל׃ וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ
הָאִישׁ לָקַחַת אֶת־יְבִמְתּוֹ
וְעָלְתָה יְבִמְתּוֹ הַשַּׁעְרָה אֶל־
הַזְּקֵנִים וְאָמְרָה מֵאֵן יְבָמִי
לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל
ח לֹא אָבָה יַבְּמִי׃ וְקָרְאוּ־לוֹ
זִקְנֵי־עִירוֹ וְדִבְּרוּ אֵלָיו וְעָמַד

טלאק ויעטי פי ידה ויטלקהא מן ביתו או אין ימות רג׳ול אלאכ׳ראני אלדי אכ׳דהא לו לל אמרה: 4. **לא** – לם יג׳ציר ג׳וזהא אלאוולאני אלדי טלקהא לירג׳ע ליאכ׳דהא לתסיר לו לל אמרא בעד אלדי אתנג׳סית אין כריהא היא קדאם אללה ולם תכ׳אטי אלא אלארץ׳ אלדי אללה אלהך עטי לך ורתיה: 5. **כי** – אין יאכ׳וד רג׳ול אמרה ג׳דידיה לם יכ׳רוג׳ פיל עסכר ולם יפות עליה לג׳מיע שאיי בירי יכון לביתו סאניה ואחדיה ויפריח אלא זוג׳תו אלדי אכ׳ד: 6. **לא** – לם יסתרהין טחון ורכאב אין קות נפס הוא מסתרהין: 7. **כי** – אין ינוויג׳יד רג׳ול סאריק נפס מן אכ׳וותו מן בנין ישראיל ויתאג׳יר פי ויביעו ויקתל דאליך אלסרק ותעזיל צאניע אלראדי מן מבינך: 8. **השמר** – חתיריז פי בלא ברץ׳ לתחפץ׳ ג׳דא ולתצנע כי ג׳מיע אלדי ידילו ליכון אלכ׳דאם אללויין כאלדי וציתהון תחפצ׳ו לתצנעו: 9. **זכור** – דכור [אלא] אלדי ציניע אללה אלהך למרים פי טריק פיכ׳רוג׳כון מן מצר: 10. **כי** – אין תדיין פי רפיקך דניית שאיי ל(א)ם תיג׳י אלא ביתו ל<ת>סתרהין רהנו: 11. **בחוץ** – פי צקאק תקאף ואלרג׳ול אלדי אנתא מדאיין פי יכ׳ריג׳ אליך אלא אלרהאן לברא: 12. **ואם** – ואנכאן רג׳ול פקיר הוא לם תטג׳יע פי רהנו: 13. **השב** – תרג׳יע תרג׳יע לו אלא אלרהן כי מג׳יב אלשמס ויטג׳יע פי תובו ויברכך ואילך תכון חסניה קדאם אללה אלהך: 14. **לא** – לם תצ׳לום יג׳יר [אג׳רת] פקיר ומסכין מן אכ׳וותך או מן גריבך אלדי פי ארצ׳ך פי קורך: 15. **ביומו** – פי יומו תעטי אג׳רתו ולם תגיב עליה אלשמס אין פקיר הוא ואליה הוא מסלים אלא נפסו ולם ינאדי עליך קדאם אללה ויכון פיך כ׳טא: 16. **לא** – לם ימותו אבת פי דנב אלבנין ובנין לם ימותו פי דנב אלאבאת רג׳ול פי כ׳טיתו ימותו: 17. **לא** – לם תמאייל חכים גריב יתים ולם תסתרהין תוב ארמליה: 18. **וזכרת** – ותדכור אין עבד כינית פי מצר ופדאך אללה אלהך מן תם עלא דאליך אנא מווציך לתצנע אלא אלכלם האדא: 19. **כי** – אין תחצוד חצידך פי חקלתך ותנסא כומיה פיל חקליה לם תרג׳אע לתאכ׳דו לל גריב לל יתים ולל ארמליה יכון לאג׳ל יברכך אללה אלהך פי ג׳מיע צנעית ידיך: 20. **כי** – אין תינפוץ׳ זתונך לם תפכ׳יר תבעך לל גריב לל יתים ולל ארמאלייה יכון: 21. **כי** – אין תקטוף כרמך לם תכ׳ציל תבעך לל גריב לל יתים ולל ארמליה יכון: 22. **וזכרת** – ותדכור אין עבד כינית פי ארץ׳ מצר עלא דאליך אנא מווציך לתצנע אלא אלכלאם האדא:

כה

1. **כי** – אין יכון כ׳צומיה בין ארג׳ל ויתקדמו אלא אלחיכים וישרעוהון ויזאכו אלא אלצאליח ויצ׳למו (וילזמו) אלא אלצ׳אלים: 2. **והיה** – ויכון אנכאן מלזום אלצ׳רב אלצ׳אלים וירמי אלחאכים ויצ׳רבו קדמו עלא קד צ׳ילמו פילעדאת: 3. **ארבעים** – ארבעין יצ׳רבו לם יזיד לילא יזיד ליצ׳רבו עלא הדולי צ׳רביה כבידיה ויתשתם אכ׳וך לחצ׳רתך: 4. **<לא>** – לם תלג׳ום תור פי דרסו: 5. **כי** – אין יג׳לסו אכ׳וויה ג׳מיעא וימות ואחיד מנהון ואיבין ליס לו לם תכון זוג׳ית אלמאיית לברא לרג׳ול גאריב יסלפהא יג׳י עליהא ויאכ׳דהא לו לל אמרה ויסלפהא: 6. **והיה** – ויכון אלביכ׳יר אלדי תוולד יתבת עלא איסים אכ׳ו אלמאיית ולם ינמיחי איסמו מן ישראיל: 7. **ואם** – ואנכאן לם יגריץ׳ אלרג׳ול ליאכ׳וד אלא סיליפתו ותטלע סיליפתו לבאב אלמג׳ליס אלא אלכ׳תייארייה ותקול מבידיד יסלפני ליתאבית לאכ׳ו איסים פי ישראיל לם ראד יסליפני: 8. **וקראו** – וינאדו לו כ׳תייארית קרייתו ויכלמו אליה ויקף

כד

4. **שלחה** – ויגרשנה. **כד**: ויסייבהא – וישחררנה. וכן בפסוקים 1, 3. ד תרגם בפועל נרדף נוסף את ושלחה – וירסלהא. **תחטיא** – וכן ד. **כג**: תילזים, כת״א (תחייב). 6. **כי נפש** – כי פרנסת נפש, וכן ג: קות חייאת אלנפס – פרנסת חיי הנפש, על פי ת״א (ארי בהון מתעבד מזון לכל נפש). **כד**: תרגום מילולי. 7. **והתעמר** – ויסחר בו, וכן **כד**, כת״א (ויתגר ביה). ג: ויסתכ׳דים, ויתאג׳יר – ויעבוד, ויסחר. מכאן חסר הכתוב בכתב יד ג עד כח 29. 11. **בחוץ** – ברחוב. **כד**: ברא, כת״א (בברא). 14. **שכיר** – תחילה כתב יג׳יר, וכתב מעל השורה כתב אג׳רתי, וכן **כ**. ד: ייג׳יר = **כ**: איג׳יר. 15. **נשא את נפשו** – מוסר את נפשו, וכן **כ**. ד מוסיף: ללקתל – למות, כת״א (מסר ית נפשיה). 16. **אבות על בנים** – אבות בחטא הבנים, ודומה לו **כ**: אבת פי סבב אלבינין – אבות בגלל הבנים. ד: אבאת עלא קול אלבנין – אבות על פי הבנים, כת״א (אבהן על פום בנין). 19. **עמר** – עֲרֵמה. **כד**: גומר. 20. **תפאר** – תהלל, וכפירוש רש״י: לא תיטול תפארתו ממנו. **כ**: תינצ׳יף – תנקה. ד: תפתיש – תחפש, כפירוש ראב״ע: לא תחפש הפארות, והם הסעיפים, וכן תרגם רס״ג: פלא תסתקץ׳ בעד דלך. ותרגם קאפח והסביר: לא תבדוק אחר כך ותחטט אחר הנשארים בפארות. ראה קאפח 1984, עמ׳ קפא. וכן פירש הרד״ק.

כה

1. **והצדיקו** – וכן ד. **כ**: וייעדילו – נרדפים. **והרשיעו** – **כד**: ויילזימו – ויחייבו, כת״א (ויחובון). 2. **רשעתו** – וכן **כ**. ד: מא אלתזם – מה שחויב, כת״א (כמסת חובתיה). 3. **ונקלה** – ויקולל. **כד**: ויתבהדל – ויבויש,

וְאָמַר לֹא חָפַצְתִּי לְקַחְתָּהּ:
ט וְנִגְּשָׁה יְבִמְתּוֹ אֵלָיו לְעֵינֵי
הַזְּקֵנִים וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ
וְיָרְקָה בְּפָנָיו וְעָנְתָה וְאָמְרָה
כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־
י יִבְנֶה אֶת־בֵּית אָחִיו: וְנִקְרָא
שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית חֲלוּץ
הַנָּעַל:
יא כִּי־יִנָּצוּ אֲנָשִׁים יַחְדָּו
אִישׁ וְאָחִיו וְקָרְבָה אֵשֶׁת
הָאֶחָד לְהַצִּיל אֶת־אִישָׁהּ מִיַּד
מַכֵּהוּ וְשָׁלְחָה יָדָהּ וְהֶחֱזִיקָה
יב בִּמְבֻשָׁיו: וְקַצֹּתָה אֶת־כַּפָּהּ לֹא
תָחוֹס עֵינֶךָ:
יג לֹא־יִהְיֶה לְךָ בְּכִיסְךָ אֶבֶן
יד וָאָבֶן גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה: לֹא־יִהְיֶה
לְךָ בְּבֵיתְךָ אֵיפָה וְאֵיפָה גְּדוֹלָה
טו וּקְטַנָּה: אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק
יִהְיֶה־לָּךְ אֵיפָה שְׁלֵמָה וָצֶדֶק
יִהְיֶה־לָּךְ לְמַעַן יַאֲרִיכוּ יָמֶיךָ
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
טז נֹתֵן לָךְ: כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
כָּל־עֹשֵׂה אֵלֶּה כֹּל עֹשֵׂה עָוֶל:

מפטיר
יז זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק
בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:
יח אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל־
הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף
יט וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹהִים: וְהָיָה
בְּהָנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ | לְךָ מִכָּל־
אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה
לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחֶה אֶת־זֵכֶר עֲמָלֵק
מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם לֹא תִּשְׁכָּח:

כי־תבוא
כו וְהָיָה כִּי־תָבוֹא אֶל־הָאָרֶץ ס
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ
נַחֲלָה וִירִשְׁתָּהּ וְיָשַׁבְתָּ בָּהּ:
ב וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית | כָּל־פְּרִי
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאַרְצְךָ
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ
וְשַׂמְתָּ בַטֶּנֶא וְהָלַכְתָּ אֶל־
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה
ג אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: וּבָאתָ
אֶל־הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים
הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי
הַיּוֹם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי־בָאתִי
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
ד* לַאֲבֹתֵינוּ לָתֶת לָנוּ: וְלָקַח
הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי
ה מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְעָנִיתָ
וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה
וַיָּגָר שָׁם בִּמְתֵי מְעָט וַיְהִי־שָׁם
ו לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם וָרָב: וַיָּרֵעוּ
אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ
ז עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה: וַנִּצְעַק אֶל־
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע
יְהוָה אֶת־קֹלֵנוּ וַיַּרְא אֶת־עָנְיֵנוּ
וְאֶת־עֲמָלֵנוּ וְאֶת־לַחֲצֵנוּ:
ח וַיּוֹצִאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד
חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבְמֹרָא
ט גָּדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמֹפְתִים: וַיְבִאֵנוּ
אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֶּן־לָנוּ אֶת־
הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חָלָב
י וּדְבָשׁ: וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת־
רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־
נָתַתָּה לִּי יְהוָה וְהִנַּחְתּוֹ לִפְנֵי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי
יא יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְשָׂמַחְתָּ בְכָל־
הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתֶךָ אַתָּה וְהַלֵּוִי
וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ:

שני
*יב כִּי תְכַלֶּה לַעְשֵׂר אֶת־
כָּל־מַעְשַׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה
הַשְּׁלִישִׁת שְׁנַת הַמַּעֲשֵׂר וְנָתַתָּה
לַלֵּוִי לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה
וְאָכְלוּ בִשְׁעָרֶיךָ וְשָׂבֵעוּ:
יג וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן־הַבַּיִת
וְגַם נְתַתִּיו לַלֵּוִי וְלַגֵּר לַיָּתוֹם
וְלָאַלְמָנָה כְּכָל־מִצְוָתְךָ אֲשֶׁר
צִוִּיתָנִי לֹא־עָבַרְתִּי מִמִּצְוֺתֶיךָ
יד וְלֹא שָׁכָחְתִּי: לֹא־אָכַלְתִּי בְאֹנִי
מִמֶּנּוּ וְלֹא־בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא
וְלֹא־נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת שָׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָי עָשִׂיתִי כְּכֹל
טו אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי: הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן
קָדְשְׁךָ מִן־הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ
אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֵת

ויקול לם גרצ̇ת לאכ̇דהא: 9. **ונגשה** – ותתקדם סיליפתו אליה לחצ̇רית אלכ̇תייארייה ותשליח מדאסו מן עלא רג̇לו ותבזוק קידמו ותג̇אוויב ותקול כידא ינציניע לל רג̇ול אלדי לם יבני אלא בית אכ̇ו: 10. **ונקרא** – ויתסמא איסמו פי ישראיל בית שליח אלמדאס: 11. **כי** – אין יתכ̇צמו ארג̇ל ג̇מיעא רג̇ול ואכ̇ו ותקרב זוג̇ית אלואחיד לתכ̇ליץ̇ אלא ג̇וזהא מן יד צ̇רבו ותמיד ידהא ותתקווא פי אחשא: 12. **וקצתה** – ותקיץ̇ אלא כפהא לם תשפוק עינך: 13. **לא** – לם יכון לך פי כיסך וזניה וזניה כבירייה וזג̇ירייה: 14. **לא** – לם יכון לך פי ביתך כיליה וכיליה כבירייה וזג̇ירייה: 15. **אבן** – וזניה כמליה ועדל יכון לך כיליה כאמליה ועדל יכון לך לאג̇ל יטוואלו איאמך עלא אלארץ̇ אלדי אללה אלהך עטי לך: 16. **כי** – אין כריהית אללה אלהך ג̇מיע צאניע הדולי ג̇מיע צאניע תערווג̇:

17. **זכור** – דכ̇ור אלא אלדי ציניע לך עמלק פי טריק פי כ̇רוג̇כון מן מצר: 18. **אשר** – אלדי צדפך פיל טריק וקתל פיך ג̇מיע מאכ̇רין תבעך ואנתא להתן ותעבן ולם כ̇אייף מן אלרב: 19. **והיה** – ויכון לם בראייח אללה אלהך לך מן ג̇מיע עדווינך מסתדיר פיל ארץ̇ אלדי אללה אלהך עטי לך ורתיה לתוורתהא תמחי אלא דיכיר עמלק מן תחת אלסמא לם תנסא:

כו

כי־תבא 1. **והיה** – ויכון אין תיג̇י אלא אלארץ̇ אלדי אללה אלהך עטי לך ורתיה ותוורתהא ותג̇לוס פיהא: 2. **ולקחת** – ותאכ̇וד מן אוולת ג̇מיע תמר אלארץ̇ אלדי תג̇יב מן ארצ̇ך אלדי אללה אלהך עטי לך ותג̇על פיל טבק ותמצ̇י אלא אלמכאן אלדי יסתכ̇יר אללה אלהך ליחיל סכ̇נתו תם: 3. **ובאת** – ותיג̇י אלא אלכ̇אדים אלדי יכון פיל אייאם הימא ותקול אליה כ̇ברת אליום קדאם אללה אלהך אין ג̇ית אלא אלארץ̇ אלדי חלף אללה לאבתנא ליעטי לינא: 4. **ולקח** – ויאכ̇וד אלכ̇אדים אלטבק מן ידיך ויחיטו קדאם מדבח אללה אלהך: 5. **וענית** – ותג̇וויב ותקול קדאם אללה אלהך ארמאני ראד יהליך אבי ונזיל למצר וסכאן תם פי נאס קליל וצאר תם לשעיב עצ̇ים קווי וכתיר: 6. **וירעו** – ואסו לינא אלמצריין ועדבונא וג̇עלו עלינא כ̇דמיה צעביה: 7. **ונצעק** – וצרכ̇נא אלא אללה רב אבתנא וסמיע אללה אלא צוטנא ונצ̇ר אלא פיקרנא ואלא שקנא ואלא צ̇יקתנא: 8. **ויצאנו** – ואכ̇רג̇<נ>א אללה מן מצר פי יד אלקווייה ופי צ̇ראע אלממדודיה ופי כ̇וף עצ̇ים ופיל אייאת ופיל ברהנאת: 9. **ויביאנו** – וג̇בנא אלא אלמכאן הדא ועטא לינא אלא אלארץ̇ האדי ארץ̇ נקט חליב ועסל: 10. **ועתה** – והלאן הוודא ג̇יבית אלא אוולת תמר אלארץ̇ אלדי עטית ליי אללה ותחיטו קדאם אללה אלהך ותסג̇וד קדאם אללה אלהך: 11. **ושמחת** – ותפרח פי ג̇מיע אלחסין אלדי עטא לך אללה אלהך ולביתך אנתא ואללוי ואלגריב אלדי פי מבינך: 12. **כי** – אין תכמיל לתעשיר אלא ג̇מיע עישיר מגלתך פי סנת תלתיה סנת אלעישיר ותעטי לל לוי לל גריב לל יתים ולל ארמאליה ויאכלו פי קורך וישבעו: 13. **ואמרת** – ותקול קדאם אללה אלהך עזלת אלקדוס מן אלבית ואיצ̇א עטיתו לל לוי ולל גריב לל יתים ולל ארמאלייה כי ג̇מיע וציתך אלדי וציתני לם פית מן אווצייתך ולם נסית: 14. **לא** – לם אכלת פי חזני מינו ולם עזלת מינו פיל ניג̇יס ולם ג̇עלת מינו לל מאיית סמיעית פי צוט אללה אלאהי צניעית כי ג̇מיע אלדי וציתני: 15. **השקיפה** – אשרפת מן אווטן קדוסך מן אלסמא וברכת אלא קומך אלא ישראיל ואלא

ויהי לקלון. 9. **וחלצה** – וכן ד. **ב**: ותיסלות – נרדפים. **נעלו** – וכן **בד**: נעלו – נרדפים. 10. **חלוץ הנעל** – **ב**: מסלות אלמדאס. ד: משלוח אל נעל. 11. **והחזיקה** – ותתחזק, וכן **ב**. ד: ותמסיך – ותחזיק. **במבשיו** – וכן ד. **ב**: חַיַא – תרגום מילולי, בבושתו או מבושיו. 12. **וקצתה** – **בד**: ותקטע – נרדפים. **כפה** – וכן ד. **ב**: ידהא – ידה. 13. **אבן** – משקל, וכן **בד**, כת״א (מכולא). 18. **ויזנב בך כל הנחשלים** – והרג בך כל המאחרים, וכן **ב**, כת״א (וקטיל בך כל דהוון מתאחרין). ד: וקטע פיך ג̇מיע אלמכסועין – וזינב בך כל המוכים באחוריהם.

כו

2. **בטנא** – בסל, וכן **בד**, כת״א (בסלא). **לשכן שמו** – לשכן שכינתו, וכן **ב**. ד: ליחיל נורו – לשכן את אורו (שכינתו). 5. **ארמי** – וכן ד. **ב**: ארמלי. וראה לעיל במבוא. **אבד אבי** – רצה לאבד את אבי, וכן **בד**, כת״א (בעא לאובדא ית אבא). 7. **עניתו** – וכן **ב**. ד: צ̇ועפנא – נרדפים. 11. **הטוב** – וכן ד. **ב**: אלכ̇יר – נרדפים. 13. **עברתי** – **בד**: עדית – נרדפים. 15. **ממעון** – וכן **בד**: אווטאן, בדומה לתרגום רס״ג: מווטן.

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)

תל-אביב תשס"ו - 2005